kude teoste on P.-a sulest ilmunud veel pedagoogilise sisuga raamat: »Mõistlik majapidaja ja laste kasvataja« (Tartu, 1869), mis tänapäev enam tähelepanu ei ärata. Samuti on unustatud ta õpiraamat »Kirjalikud tööd koolis ja kodus« (Tartu, 1879), käsiraamat »Mesilastest ning nende pidamisest« (Tartu, 1882) ja tõlge O. Funke järele »Tahad Sa terveks saada?« (Tartu, 1883). P. on tõlkinud ka mõned ilukirjanduslikud tööd eesti keelde, kuid ilma suurema eduta, sest ta oli nõrk stiili- ja keelemeister. — Terve oma eluaja on P. olnud tubli pedagoog, on olnud agar haridustegelane, kõnemees, eriti Lihula ajajärgul, ja ajalehtede kirjasaatja.

A. Raag, J. P.-a elu ja töö (E. Kirj. 1926); Kampmann, Peaj. II[II], lk. 129–41; Ridala, E. kirj. ajal. II[II] (1925), lk. 97—106. *A. P.*

PÄRNA, Elmar, geoloog, sünd. 6. XII 1878 Tartus pärast oma isa, Rannu klk.-kooli juhataja ja köstri, surma, asus a. 1885 ühes oma emaga, N. A. Johanson-Pärna'ga (vt.) Peterburi, õppis seal aa. 1898—1902 ühes venna Nikolai P.-ga (vt.) ülikooli füüsika-matemaatika teaduskonnas loodusteadust, huvitudes eriti keemiast, geoloogiast ja paleontoloogiast. Peale ülikooli lõpetamist ühes vennaga ette võtnud jalareisi läbi Šveitsi, astus P. Peterburi mäeinstituuti, mille lõpetas a. 1910. Vaheajal oli ta a.-st 1905 alates mõned aa. viibinud Inglismaal L. Tolstoi tuntud biograafi Čertkov'i perekonnas koduõpetajana ja uurinud Lõuna-Wales'i geoloogilist ehitust. Peale mäeinstituudi lõpetamist toimis P. sama instituudi paleontoloogia õppetooli juures assistendina ja nimetati a. 1916 sama õppetooli adjunktiks, olles enne seda ette võtnud veel kord pikema reisi Inglis-, Prantsus- ja Saksamaale ja uurinud Eestis Viru rannikul geoloogilisi lademeid. Tema peamine geoloogiline uurimistöö oli koondatud Lõuna-Uurali idapoolseisse osadesse, kuhu ta komandeeriti vene geoloogilise komitee poolt aa. 1913—14. Nende uurimuste tulemusena ilmus P.-lt geoloogilise komitee väljaandeis rida töid, mis käsitlevad peamiselt selle ala fossiilset faunat. Neist töist, milledest viimane trükis ilmus peale autori surma, mainitagu: Аммонеи верхняго неодевона вост. склона Урала (Труды Геологич. Комитета, нов. серія, вып. 99, Peterburi, 1914). Верхнедевонскіе трилобиты окрестностей гор. Верхнеуральска Оренбургск. губ. (*ibid.*, вып. 138, 1915) ja Кораллы из нижнекаменноугольных отложений вост. склона южн. Урала (*ibid.*, вып. 175, 1923). — P. suri 15. XII 1916 ukj. Mustamäe sanatooriumis Soomes südamehaigusse.

J. Johanson-Pärnalt Tallinnast j. m. saadud andmed. *A. L.*

PÄRNA, Marta, eelmise õde, kooli- ja naistegelane, sünd. 19. XI 1867 Rannus klk.-kooliõpetaja ja köstri tütrena ja asus a. 1879 ühes ema, N. A. Johanson-Pärnaga (vt.) Tallinna, kus 1887. a. lõpetas kõrgema tütarlaste kooli koduõpetaja diplomiga. Töötas siis koduõpetajana Vjätkas, Bakus, Ukrainas, kus ta lähemalt kokku puutus tolleaegse vene seltskonnaga; ühtlasi võttis ta sel ajal ette pikemaid reise Lääne-Euroopasse. Oma otsese töö kõrval täiendas P. end hoolega keelte, ajaloo, kirjandus- ja kunstiajaloo alal. Aa. 1903—08 oli ta Tsarskoje Seloos E. S. Levitskaja ühis-reaalgümnaasiumis esiti õpetajaks ja hiljemini abijuhatajaks, kust ta 1908. a. kutsuti Valga tütarlaste gümnaasiumi juhatajaks, mis kohal toimib senini (1928). Eesti kooli loomisajajärgul oli P. agaramaid tegelasi. Haritud eesti naisena on P. Valga seltskondlikus elus etendanud silmapaistvat osa, olles tegev mitmeis kohalikes organisatsioones, nagu Õpetajate Seltsis, Valga Naisseltsis, Lastekaitse Ühingus jne. P. on avaldanud 1891.—1900. aa. rea luuletusi, mõned novellid ja kirjeldused »Virmalises«, »Virulases« ja »Postimehes« Eriraamatuna on temalt ilmunud »Moderne deutsche Autoren« (Peterburi, 1903) ja R. Kipling'i Dshungli raamatu I osa »Mowgli« tõlge (Peterburi, 1901).

Isikl. saadud andmed; Post. 1927, nr. 327; Lõuna-Eesti 1927, nr. 93. *T.*

PÄRNA, Nikolai, eelmise vend, füsioloog, sünd. 6. XII 1878 Tartus pärast oma isa, Rannu klk.-kooli juhataja ja köstri surma, siirdus a. 1885 ühes emaga, N. A. Johanson-Pärna'ga (vt.), Peterburi, õppis seal aa. 1898.—1902. ühes venna Elmar P.-ga (vt.) ülikooli füüsika-matemaatika teaduskonnas loodusteadust ja jätkas oma õpinguid ülikooli juures füsioloogia alal prof. Vvedenski juhatusel, astudes ühtlasi sõjaväe arstiteaduse-akadeemiasse, mille lõpetas a. 1908. A. 1906 töötas ta Heidelbergis oma erialal, kuulates ühtlasi filosoofiat W. Windelband'i juures. Arstiteaduse doktorandina delegeeriti ta a. 1910 sõjaväe arstiteaduse-akadeemia poolt Viini rahvusvahelisele füsioloogide kongressile. Veel akadeemia üliõpilasena teotses ta lektorina Bestužev'i-nimelistel kõrgemail naiskursusil ja psühhoneuroloogia instituudis ja võttis ette reisi Lääne-Euroopasse. A. 1914 omandas ta Peterburi ülikoolis doktori astme füsioloogia alal väitekirjaga „О функціональныхъ измѣненіяхъ нерва и мышцы при пропусканіи постояннаго тока", mis ilmus vene ja prantsuse keeles. Ilmasõja alul a. 1914 välismaalt Norra kaudu Venemaale tagasi pääsnud, määrati ta sanitaarsalga juhatajana sõjaväeteenistusse Rumeenia-Ungari piirile, mis kohustest vabanes